

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Katedra sociální práce

Oponentský posudek bakalářské práce

Autorka: Andrea Lachmanová

Téma: Možnosti a limity sociální práce ve speciálním školství.

Vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Oponentka: doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD.

Téma rozvoje školské sociální práce v ČR je v posledních pěti letech stále častěji tématem odborných diskuzí. Studentka se rozhodla věnovat pozornost uplatnění sociálních pracovníků v speciálním školství, co je ještě náročnější a osobitější téma. Z těchto hledisek oceňuji výběr a náročnost tématu.

Cíl práce se dá dedukovat z úvodu práce (s. 9), kde autorka píše: „... chci se zaměřit na aktivity, které by mohl sociální pracovník ve speciálním školství vykonávat“. Naopak v závěru (s. 72) autorka píše: „Hlavní úkol bakalářské práce Možnosti a limity sociální práce ve speciálním školství spočíval ve zmapování aktuálních sociálních problémů, které se ve speciálních školách vyskytují a jež bývají často vzájemně provázané.“ Prosím studentku, aby v průběhu obhajoby uvedené vysvětlila.

Struktura práce je logická – od obecného představení profese sociální práce, přes charakteristiku speciálního školství v ČR až po konkretizaci možností využití sociální práce ve speciálním školství.

Práce je poměrně rozsáhlá (73 stran bez literatury). Téma je řešeno tak v rovině konceptuální, jak v rovině empirické. Z hlediska kvality zpracování je o něco kvalitnější konceptuální část práce. Autorka prokázala velmi dobrý přehled v relevantní literatuře (celkem 104 odkazů). Slabší stránkou je ale průběžné odkazování na uvedené zdroje. Například první kapitola staví na základních zdrojích, spíše učebnicích, slovnících nebo relevantních zákonech. Jednotlivé kapitoly jsou stručně zpracovány; autorka neobjasňuje jejich vztah k cíli. Chybí vyjádření vlastního názoru, nebo kritické reflexe použitých zdrojů. Ocenit je možné zařazení kapitoly 2. 3.3 věnované tématu multidisciplinárního týmu a kapitoly 3. 3, kde autorka představuje některé role a činnosti sociálního pracovníka.

Druhá část práce je empirická. Hlavní výzkumná otázka je formulována na s. 59: „Jaká je představa ředitelů speciálních škol o možném využití školních sociálních pracovníků v jejich speciální škole?“ Z popsané metodologie (s. 62-63) se zdá, že došlo k formální chybě – autorka píše, že „pro kvalitativní výzkum jsem použila dotazník, který tvoří otevřené otázky...“. Z textu i vyplývá, že autorka vytvořila scénář rozhovoru (s. 61) a 15 položkový dotazník vázaný na jednu výzkumnou otázku (s. 63). Část otázek rozhovoru je uzavřených, co

neodpovídá kvalitativní výzkumné strategii. Celkem studentka získala pro spolupráci 8 respondentů, což je z hlediska validity a reliability výzkumu nedostatečný výzkumný vzorek. V kapitole 4. 3 chybí popis metody výběru vzorku.

V rámci prezentace výzkumných dat by jí jistě přidalo na autenticitě, kdyby autorka ilustrovala některé interpretace a konstatování výroky komunikačních partnerů. Chybí kódování komunikačních partnerů. Z metodologického hlediska je diskutabilní vyhodnocení dotazníku.

Obecně je ale možné z prezentovaných dat usuzovat na některé možnosti a limity sociální práce ve speciálním školství.

Otázky pro obhajobu:

1. Z jakého důvodu na s. 13 uvádíte fenomenologický přístup? Jaký má vztah tento přístup k cíli práce?
2. Která výzkumná zjištění považujete za významná pro další rozvoj sociální práce v českém školství a proč?

Závěr:

Předložená práce na průměrné úrovni naplňuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

Doporučuji bakalářskou práci k obhajobě a hodnotím stupněm dobře.

V Olomouci, 24. ledna 2023

doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD.